

mgr. lic. Witold Wybult

Dobra doczesne Kościoła Płockiego w świetle dokumentów XLIII Synodu Diecezji Płockiej

/1. Wstęp. 2. Historia. 3. Dekrety synodalne poświęcone dobrom doczesnym Kościoła Płockiego. 3.1. Dobra doczesne Kościoła Płockiego. 3.2. Troska o materialne dziedzictwo kulturowe Kościoła Płockiego. 4. Wybrane fragmenty statutów i instrukcji. 4.1. Statut Diecezjalnej Rady Ekonomicznej. 4.2. Statut Parafialnej Rady Gospodarczej. 4.3. Instrukcja o wizytacji kanonicznej. 4.4. Instrukcja regulująca uposażenie pracowników zatrudnionych w instytucjach diecezjalnych, kapelanów i studentów. 4.5. Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne./

1. Wstęp

Zanim przejdziemy do szczegółowego omówienia przedmiotu podjętego tematu, a więc dóbr doczesnych Kościoła Płockiego w dokumentach ostatniego synodu w Płocku, przywołajmy trzy podstawowe zasady jakimi kieruje się Kościół powszechny w stosunku do dóbr doczesnych. Wprawdzie cel posługi Kościoła jest nadprzyrodzony i polega na prowadzeniu ludzi do zbawienia, to jednak działalność Jego i posłannictwo dokonują się na ziemi. Kościołowi zatem niezbędne są dobra doczesne, aby mógł pełnić swoją zbawczą misję, a władza kościelna powinna troszczyć się o prawidłowe gospodarowanie posiadanymi dobrami doczesnymi. Sobór Watykański II uczy, że dobrami kościelnymi należy zarządzać, aby mogły być zrealizowane najważniejsze cele, do których kościół zalicza: godne sprawowanie kultu, wypełnianie dzieł związanych z apostołstwem i działalnością charytatywną oraz odpowiednie utrzymanie duchowieństwa. Z tego więc powodu diecezja, parafia i inne kościelne osoby prawne mają prawo – niezależnie od władzy świeckiej – do nabywania, zarządzania i zbywania dóbr materialnych dla realizacji swojej religijnej misji w świecie.¹

Wszelki obrót majątkiem kościelnym, zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego, powinien mieścić się w granicach celów właściwych Kościołowi. Powinien więc służyć przede wszystkim jego zbawczej misji, tylko wtedy bowiem będzie uczestniczył we właściwy sposób w tajemnicy Kościoła i będzie nosił na sobie zamię jego świętości.²

¹ Dobra doczesne Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, n. 1.

² Por. kan. 1254 i 1260 KPK.

Nie można zapomnieć o tym, że gromadzenie dóbr materialnych oraz ich powiększanie zawsze powinno być zgodne z ewangeliczną zasadą, w której świetle najważniejsze są wartości duchowe.³ Wierni jednak mają obowiązek zaradzać potrzebom Kościoła, aby posiadał środki konieczne do osiągnięcia właściwych sobie celów.⁴

2. Historia synodalna w diecezji płockiej

Diecezja płocka posiada bogatą przeszłość synodalną, sięgającą swymi początkami roku 1216, kiedy to odbył się synod diecezjalny bpa Gedki. Synody w Płocku zwoływane były przez biskupów płockich z różnym powodzeniem i w różnych odstępach czasowych, odgrywały one doniosłą rolę zarówno w kształtowaniu prawa diecezjalnego, jak i w podejmowaniu stosownych uchwał administracyjnych; stanowiły wiodący czynnik reformy i odnowy życia diecezjalnego we wszystkich jego obszarach; znacząco przyczyniały się do pogłębiania życia religijnego i poprawy obyczajów zarówno duchowieństwa jak i świeckich. Na szczególną uwagę zasługuje pod tym względem synod Biskupa Jakuba z Korzkwi z 1398 roku, którego statuty – przynajmniej w części – weszły w 1423 roku do słynnej kodyfikacji prawa diecezjalnego, stanowiącej prawdziwy pomnik średniowiecznego ustawodawstwa. Gdy chodzi o synody epoki nowożytnej, to wyróżniają się wśród nich synody biskupa W. Baranowskiego z 1593 i 1603 roku, wprowadzające dekryty Soboru Trydenckiego. Duże znaczenie należy następnie przyznać synodom osiemnastowiecznym, szczególnie biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego (1698) i Andrzeja Stanisława Załuskiego (1733). W okresie międzywojennym odbyły się dwa synody Arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego (w 1927 i 1938 r.), które stanowiły narzędzie recepcji norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r. w latach 1987 – 1991⁵ odbył się synod, przeprowadzony przez biskupa Zygmunta Kamińskiego, był on poświęcony recepcji postanowień Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku.⁶ Troska ta powinna przejawiać się przede wszystkim w dbałości o budynki sakralne, cmentarze grzebalne, a w dalszej kolejności o wszelkie inne ruchome i nieruchome dobra kościelne.⁷

Ponadto bardzo istotne jest piąte przykazanie kościelne czyli obowiązek troski wszystkich wiernych świeckich o dobra doczesne Kościoła. Choć nie tylko. Na uwagę

³ Por. Mt 16, 26.

⁴ Por. kan. 222 n. 1 KPK.

⁵ Synod ten został zamknięty przez papieża Jana Pawła II 8 czerwca 1991 r. w Płocku, podczas papieskiej pielgrzymki do Polski.

⁶ Dzieje, organizacja i wspólnota Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, n. 18.

⁷ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 2.

zasługuje przecież Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską oraz inne przepisy kościelne uświadamiają wszystkim wiernym, że ich obowiązkiem jest troska o dobro doczesne Kościoła i o utrzymanie instytucji kościelnych. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi winno odbywać się zgodnie z możliwościami poszczególnych osób. Wymaga ono od duchowieństwa i wiernych świeckich wrażliwości oraz otwartości. Składane ofiary i dary materialne mają często znamię „wdowiego grosza”, który – jeśli wypływa ze szczerego serca – ma zawsze wielką wartość”.⁸

3. Dekrety synodalne poświęcone dobrom doczesnym Kościoła Płockiego

3.1. Dobra doczesne Kościoła Płockiego

Komisja do spraw ekonomicznych i zarządzania dobrami doczesnymi Kościoła, która stworzyła pierwszy z dwóch dekretów poświęconych zagadnieniu dób doczesnych składała się z 22 dwóch członków a na ich czele stanął ekonom diecezjalny ks. R. Bagiński.⁹

Jedną z pierwszych treści, którą przekazuje dekret o dobrach doczesnych Kościoła Płockiego jest informacja, że Diecezja Płocka posiada osobowość prawną w rozumieniu prawa cywilnego (zob. Ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w RP). W rozumieniu tej ustawy również każda parafia posiada osobowość prawną. Wszystkie nieruchomości należące do Diecezji Płockiej i poszczególnych parafii zapisane są w księgach wieczystych właściwych im Sądów Rejonowych> na mocy tej ustawy Diecezja Płocka oraz niektóre parafie odzyskały część nieruchomości zabranych im z naruszeniem prawa w czasach PRL-u.¹⁰

Dobrami doczesnymi Diecezji Płockiej zarządza Biskup Płocki. W odniesieniu do nieruchomości przedmiotem troski zarządcy są przede wszystkim kościoły i kaplice na terenie diecezji, grunty, budynki, budynki i budowle diecezjalne oraz ruchomości znajdujące się w tych obiektach. Ponadto Biskup Płocki nadzoruje zarząd wszystkich dóbr, należących do podległych mu kościelnych osób prawnych.¹¹ Biskupa wspomaga w zarządzaniu dobrami doczesnymi diecezji ekonom diecezjalny i Diecezjalna Rada Ekonomiczna.¹²

⁸ Tamże, n. 3.

⁹ XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 820.

¹⁰ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 11.

¹¹ Tamże, n. 12.

¹² Kan. 1277 i 1278 KPK.

Jak wygląda struktura przychodów Diecezji? W skład tej struktury wchodzi: świadczenia parafialne i osobiste księży, przychody z tytułu dzierżawy i najmu nieruchomości, przychody z tytułu alienacji nieruchomości, subwencje, darowizny i dotacje, udział w zyskach wydawnictwa diecezjalnego, księgarni, hurtowni i innych instytucji, przychody z administracji cmentarza zabytkowego „Płockie Powąski”, przychody z diecezjalnego funduszu remontowo-budowlanego i funduszu społecznego, ofiary składane na cele ogólnokościelne, zbiórki ogłaszane przez Biskupa i inne.¹³

Jeśli chodzi natomiast o wydatki Diecezji Płockiej, można znów wymienić dość długi ich katalog, tak jak było to wyżej w przypadku przychodów. Na samym czele stoją ofiary na rzecz Kościoła Powszechnego, następnie działalność duszpasterska i ewangelizacyjna, utrzymanie centralnych instytucji diecezjalnych, wynagrodzenie pracowników instytucji diecezjalnych, pomoc dla kapłanów chorych i znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz utrzymanie Domu Księża Emerytów, diecezjalne inwestycje budowlano-remontowe, dofinansowywanie parafii, które wnoszą nowe budowle sakralne lub przeprowadzają kosztowne remonty, ubezpieczenia, pomoc dla kapłanów pracujących na misjach, utrzymanie kapłanów skierowanych na studia specjalistyczne.¹⁴

Po omówieniu, we wspomnianym dekrete, problematyki dób doczesnych na płaszczyźnie diecezji, autorzy przeszli na płaszczyznę parafii, gdzie w pierwszym rzędzie synod podkreśla, że zarządzanie dobrami parafii powierza się proboszczowi. Przedmiotem jego troski jako zarządcy, jest przede wszystkim kościół parafialny, kościoły i kaplice filialne, budynki i budowle parafialne oraz cmentarze grzebalne. Wszystkie nieruchomości należące do parafii powinny być wpisane w księgach wieczystych. Ruchomości natomiast należy zarejestrować w księdze inwentarzowej parafii. Zgodnie z kan. 537 KPK w administrowaniu dobrami doczesnymi parafii pomoc proboszczowi świadczy Parafialna Rada Gospodarcza, która posiada swój statut.¹⁵

Rada ta składa się z 3 osób (lub więcej) wybranych przez proboszcza i zatwierdzonych przez dziekana. Członkowie ci obejmując urząd składają przyrzeczenie. Kadencja Rady trwa 5 lat z możliwością jej rozwiązania lub odwołania poszczególnego jej członka.

¹³ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 15.

¹⁴ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 16.

¹⁵ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 11.

Sama Rada jest organem doradczym i wspomagającym proboszcza w sprawach majątkowych i finansowych parafii. Radę zwołuje proboszcz przynajmniej 2 x w roku, lub zawsze ilekroć uzna to za konieczne. Do najważniejszych kompetencji Rady należy zaliczyć:

- czuwanie nad całością inwentarza kościelnego, zwłaszcza przy zmianie na stanowisku proboszcza,
- służyć proboszczowi pomocą przy wykonywaniu podjętych zadań takich jak:
 - a) budowa nowych czy remont starych obiektów kościelnych,
 - b) wyszukiwanie zakup oraz przewóz materiałów budowlanych,
 - c) nadzór nad robotami,
 - d) pomoc w zdobywaniu środków finansowych,
 - e) pomoc w znalezieniu odpowiednich fachowców,
- służyć proboszczowi radą w ocenie inicjatyw oraz projektów,
- opiniowanie warunków pracy i płacy stałych i czasowych pracowników kościelnych.¹⁶

Podobnie jak w przypadku Diecezji, Synod wymienia również najważniejsze przychody i wydatki parafii, i tak do przychodów zalicza się:

- ofiary składane przez wiernych (kolekty, zbiórki i inne), z wyjątkiem stypendiów mszalnych i *iura stolae*, wypominków,
- ofiary kolędowe, wg zasad określonych dekretem Biskupa,
- subwencje, dotacje i darowizny,
- dodatki z tytułu posiadanych nieruchomości,
- dodatki z działalności gospodarczej.¹⁷

Natomiast jeśli chodzi o wydatki parafii Synod wylicza następujące:

- Organizowanie kultu Bożego,
- Prowadzenie dzieł duszpasterskich i charytatywnych,
- Cele diecezjalne i ogólnokościelne,
- Utrzymanie kościoła, kaplic, cmentarza, budynków parafialnych,
- Wynagrodzenia pracowników świeckich,
- Inwestycje, remonty i konserwacje,
- Koszty administracyjne,

¹⁶ Statut Parafialnej Rady Gospodarczej, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 419 – 422.

¹⁷ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 18.

- Ubezpieczenie majątku parafialnego.¹⁸

W końcowej części dokumentu wymieniono najważniejsze zarządzenia, wskazania i postulaty. Pierwszym z nich jest troska o majątek Diecezji Płockiej wyrażona w obowiązku jego ubezpieczenia, w ramach tzw. ubezpieczenia zbiorowego. Ubezpieczycielem natomiast jest Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW). Następnie synod nakazał, aby majątek kościelny i dochody parafii były odnotowane przez proboszcza w księdze przychodów i rozchodów, i wyraźnie oddzielone od własności oraz osobistego uposażenia duszpasterzy. Proboszczowi lub administratorowi nie wolno przechowywać pieniędzy stanowiących własność parafii na osobistym rachunku bankowym lub na rachunku innych osób fizycznych. Dlatego też każda parafia zobowiązana jest do założenia konta bankowego, najlepiej jak byłoby to konto w Banku Pekao S.A.¹⁹

Synod przypomniał ponadto o tym, aby wszystkie nieruchomości i ruchomości należące do parafii były zawarte w spisach, tj. w księgach inwentarzowych, których prowadzenie należy do proboszcza jako zarządcy. Do niego należy też zawieranie wszelkiego rodzaju umów. Wyjątkiem są oczywiście umowy zarezerwowane Kurii Diecezjalnej^{20 21}.

Jeśli chodzi o planowanie inwestycji, Synod zobowiązuje proboszczów, aby wstępna decyzja o istotnym zamiarze inwestycyjnym została zawsze przeanalizowana pod kątem potrzeb oraz możliwości ich realizacji, a nadto uzgodniona z Parafialną Radą Gospodarczą i odpowiednimi organami Kurii Diecezjalnej. Prawodawstwo partykularne nawołuje ponadto do tego, aby nowe kościoły budowano w taki sposób, aby miały jednoznacznie sakralny charakter i były jednocześnie funkcjonalne. Natomiast jeśli chodzi o nowe formy działalności gospodarczej zachęca się zarządców parafii do takich działań a jednocześnie przestrzega przed podejmowaniem zbyt ryzykownych działań inwestycyjnych.²²

Synodowi nie umknęły uwadze również cmentarze, które zgodnie z Kodeksem powinny być pobłogosławione. Wskazane jest ponadto, aby proboszczowie parafii,

¹⁸ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 19.

¹⁹ Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 21 i 22.

²⁰ Synod wyjaśnia, że jeśli wartość choćby jednego ze świadczeń z umowy przekracza 50000 PLN, należy uzyskać pisemną zgodę Biskupa Płockiego. Jeśli natomiast wartość choćby jednego ze świadczeń z umowy przekracza równowartość 1000000 euro, konieczna jest pisemna zgoda Stolicy Apostolskiej (Zob. Instrukcja o zarządzaniu kościelnymi dobrami doczesnymi, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 578 – 579.

²¹ Dobra doczesne Kościoła Płockiego... n. 22 – 26.

²² Dobra doczesne Kościoła Płockiego..., n. 31 – 33.

które nie mają cmentarzy, starali się, na miarę ich możliwości, o ich założenie. Za właściwy zarząd cmentarzem parafialnym odpowiedzialny jest proboszcz parafii, do której cmentarz należy.²³ Synod wychodzi naprzeciw potrzebom takich parafii i w załącznikach zamieszcza przykładowy wzór regulaminu cmentarza parafialnego.²⁴

3.2. Troska o materialne dziedzictwo kulturowe Kościoła Płockiego

Sobór Watykański II uczy: „Kościół z biegiem wieków tworzył skarbiec sztuki, który z całą troską winien być zachowany. Stąd należy troskliwie czuwać, aby nie przechodziły w obce ręce, ani nie niszczały sprzęty kościelne lub cenne przedmioty”, które „są ozdobą domu Bożego”.²⁵ Dlatego też dziedzictwo kulturowe Diecezji Płockiej jest integralną częścią dziedzictwa Kościoła powszechnego, Polski i Europy. Diecezja Płocka w ciągu ponad 900 lat istnienia może poszczycić się przebogatym materialnym dziedzictwem kulturowym, w tym wspaniałymi zabytkami architektury i szeroko pojętej sztuki sakralnej. W księdze synodalnej znajdujemy syntetyczny opis zarysu historii najważniejszych zabytków kultury. Na czele omawianych stoi płocka bazylika katedralna sięgająca swoimi korzeniami XI wieku. Do najstarszych kościołów zalicza się ponadto: Bazylikę w Czerwińsku, Kolegiatę w Pułtusku i kościół w Rokiciu. Synod informuje, że w chwili obecnej w Diecezji Płockiej znajduje się 248 kościołów, które w większości (202) są murowane. Ponadto znajduje się 50 kościołów filialnych i 23 murowane kaplice publiczne. Oprócz wymienionych kościołów i kaplic w Diecezji Płockiej znajduje się Muzeum (od 1903) i Archiwum Diecezjalne.²⁶

Wiele szczegółowych wskazań i zarządzeń dotyczących troski o materialne dziedzictwo kulturowe Diecezji Płockiej, w tym wszelkich prac projektowych związanych zarówno z zabytkami, jak i obiektami współczesnymi, ich realizacji, ochrony, zabezpieczenia, remontu i konserwacji zawarto w *Instrukcji o postępowaniu w sprawach budowlanych i konserwatorskich dotyczących obiektów sakralnych i parafialnych*. Synod z mocą przypomina, że rozwiązania architektoniczno-liturgiczne nowych wnętrz oraz przebudowy, adaptacje, renowacje, nowe wyposażenia i inne istotne zmiany dokonywane we wnętrzach kościołów i kaplic już istniejących

²³ Instrukcja o cmentarzach parafialnych, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 626 – 632.

²⁴ Regulamin cmentarza katolickiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 688 – 695.

²⁵ Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum concilium” w: Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, Poznań 1967, nn.123 i 126.

²⁶ Troska o materialne dziedzictwo kulturowe Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, n. 14 – 17.

wymagają zatwierdzenia zarówno ze strony Wydziału Budownictwa i Sztuki Sakralnej Kurii Diecezjalnej Płockiej, jak i Diecezjalnej Komisji Liturgicznej. Szczególna odpowiedzialność za ochronę zabytków sztuki kościelnej spoczywa na proboszczach i rektorach kościołów zabytkowych. Wyraża się ona zarówno w rzetelnej inwentaryzacji dzieł sztuki, jak i w ich zabezpieczeniu. W tym zakresie trzeba sumiennie realizować postanowienia ustawy państwowej o ochronie zabytków. Jest ona bowiem wyrazem wspólnej troski obywatelskiej o ocalenie *patrimonium* narodowego, tak bezlitośnie niszczonego przez wojny, pożary, grabieże.²⁷

Realizacja postulatów zawartych w *Instrukcji o postępowaniu w sprawach budowlanych* zakłada formację alumnów seminaryjnych i młodych księży w dziedzinie sztuki kościelnej. Powinno się w nich kształtować wrażliwość artystyczną, aby umieli rozpoznawać, szanować i kontemplować dzieła sztuki kościelnej, które spotkają w swojej pracy. W tym kontekście Synod poleca władzom seminaryjnym egzekwowanie jako obowiązkowego wykładu ze sztuki sakralnej. Także programy szkoleń dla przyszłych proboszczów powinny uwzględniać pogłębianie wrażliwości estetycznej, budzenie poczucia odpowiedzialności za zachowanie kulturowego dziedzictwa Kościoła, uczenie współpracy ze specjalistami, konserwatorami zabytków i instytucjami państwowymi.²⁸

Synod zwraca uwagę na rolę sumienia kapłańskiego, które powinno stać się najważniejszym wyznacznikiem odpowiedzialności za przedmioty sztuki sakralnej, do których ksiądz w pełnieniu swych funkcji będzie miał dostęp. Właściwie ukształtowanie sumienia kapłańskie pomoże nie tylko uczciwie zatroszczyć się o zachowanie obiektów, które znajdują się w posiadaniu Kościoła, ale także określi charakter współpracy z odpowiednimi Wydziałami Kurii Diecezjalnej oraz przedstawicielami świeckich instytucji zajmujących się konserwacją zabytków. Współpraca powinna być kompetentna i lojalna, a informacje, jakie podaje strona kościelna, powinny być oparte na wyczerpujących danych.²⁹

Synod zobowiązuje również kierujących instytucjami gromadzącymi sztukę sakralną w Diecezji Płockiej (Muzeum Diecezjalne, Archiwum Diecezjalne, Biblioteka) do: włączania tych placówek w realizację bieżących programów duszpasterskich, otwarcia na współpracę między diecezjalną oraz do aktywnej współpracy z Ośrodkiem

²⁷ Tamże, n. 24.

²⁸ Tamże, n. 26.

²⁹ Tamże, n. 27.

„Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, istniejącym od 1957 roku przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im Jana Pawła II. Należy również korzystać z przykładów instytucji świeckich, które tworzą interaktywne sposoby prezentacji swoich zasobów, szkolić pracowników i poszerzać ich kompetencje zawodowe.³⁰

Na koniec ojcowie i matki synodalne przypominają proboszczom, administratorom i rektorom kościołów, że nie są oni właścicielami, lecz tylko stróżami i opiekunami dzieł sztuki sakralnej, znajdującymi się w obiektach powierzonych ich pieczy. Każda parafia lub inna jednostka prawna Diecezji winna prowadzić księgę inwentarzową parafii. Nie wolno najmniejszych nawet dzieł sztuki (zniszczone obrazy, figury, świątki, lichtarze, stare księgi, zegary itp.) przenosić do innych kościołów, zabierać ze sobą na inną placówkę, sprzedawać lub darować. Dzieła takie należy zabezpieczyć przed kradzieżą lub zniszczeniem. Jeśli ich stan nie pozwala na ekspozycję w kościele, trzeba je przechowywać w odpowiednim pomieszczeniu, które może stanowić załączek ewentualnego muzeum parafialnego, lub też przekazać Muzeum Diecezjalnemu.³¹

4. Wybrane fragmenty statutów i instrukcji.

4.1. Statut Diecezjalnej Rady Ekonomicznej

Fragment (punkty od 5 do 7)

5. Opinia Rady jest wymagana w sprawach:

1° mianowania lub zwolnienia ekonoma diecezjalnego (zob. KPK, kan. 494 § 2);

2° podjęcia przez Biskupa Płockiego aktów o większym znaczeniu, ze względu na materialny stan Diecezji (zob. KPK, kan. 1277);

3° określenia czynności, przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania w odniesieniu do osób podlegających Biskupowi Płockiemu, jeżeli tego rodzaju czynności nie zostały określone w statutach (zob. KPK, kan. 1281 § 2);

4° zdeponowania i zarządzania pieniędzmi oraz dobrami ruchomymi, które zostały przydzielone na pobożne fundacje (zob. KPK, kan. 1305).

6. Zgoda Rady jest wymagana w sprawach:

1° podjęcia aktów nadzwyczajnego zarządzania przez Biskupa Płockiego (zob. KPK, kan. 1277);

2° alienacji dóbr diecezjalnych lub należących do osób prawnych podlegających Biskupowi Płockiemu, których wartość mieści się w ramach między najniższą i najwyższą sumą, określoną przez Konferencję Episkopatu (zob. kan. 1292 § 1 KPK);

3° alienacji dóbr, których wartość przekracza najwyższą sumę, a także rzeczy darowanych Kościołowi na podstawie ślubu oraz kosztowności z racji artystycznych lub historycznych, przed wystąpieniem do Stolicy Apostolskiej (zob. KPK, kan. 1292 § 2).

7. Rada opiniuje sprawy dotyczące:

1° źródeł finansowania nowych dzieł diecezjalnych;

2° zwolnień ze świadczeń na cele diecezjalne parafii lub kapłanów będących w trudnych warunkach materialnych;

3° inne sprawy, z którymi zwróci się Biskup Płocki.

4.2. Statut Parafialnej Rady Gospodarczej

Fragment (punkty od 13 do 17)

³⁰ Tamże, n. 28.

³¹ Tamże, n. 34.

13. Parafialna Rada Duszpasterska, jako zwyczajna forma oddziaływania apostołskiego w parafii, jest organem doradczym i wspomagającym proboszcza w działalności duszpasterskiej (por. KPK, kan. 536 § 1-2).

14. Do kompetencji Parafialnej Rady Duszpasterskiej należą wyłącznie sprawy duszpasterskie.

15. Do zadań Parafialnej Rady Duszpasterskiej należy: a. pogłębianie apostołskiej świadomości parafian; b. budzenie postawy odpowiedzialności za parafię jako wspólnotę; c. troska o właściwy poziom wychowania chrześcijańskiego; d. podejmowanie inicjatyw ewangelizacyjnych, liturgicznych i społecznych; e. wysuwanie propozycji i wniosków, dotyczących doskonalenia pracy duszpasterskiej w parafii; f. pomoc we wprowadzaniu rozporządzeń i wskazań XLIII Synodu Płockiego w życie wspólnoty parafialnej.

16. Do proboszcza należy zwoływanie Rady, przewodniczenie jej posiedzeniom, określanie porządku obrad, nadzór nad wykonaniem podjętych ustaleń oraz reprezentowanie Rady.

17. Posiedzenia Parafialnej Rady Duszpasterskiej winny się odbywać przynajmniej dwa razy w roku.

4.3. Instrukcja o wizytacji kanonicznej

Fragment (punkty od 3 do 5 i od 10 do 13)

3. Wizytację Biskupa poprzedza wizytacja komisji przedwizytacyjnej, która sporządza protokół przedwizytacyjny. Termin tej wizytacji wyznacza kanclerz lub notariusz Kurii Diecezjalnej.

4. Wstępna wizytacja kanoniczna, dokonywana przez przedstawicieli Biskupa Płockiego, ma miejsce kilka miesięcy przed wizytacją pasterską. Komisja sprawdza: a. wyposażenie i stan świątyni, zakrystii, plebanii, cmentarza grzebalnego, budynków gospodarczych; b. stan ksiąg, szat i naczyń liturgicznych w zakrystii; c. wyposażenie i zabezpieczenie tabernakulum, nagłośnienie i urządzenia elektryczne w kościele, zabezpieczenie świątyni, wyposażenie prezbiterium; d. chrzcielnicę, dzwony, organy, ogrzewanie, konfesjonały i inne przedmioty, wykorzystywane w liturgii; e. prowadzenie ksiąg i redagowanie dokumentów parafialnych: Księgi Ochrzczonych, Małżeństw, Zmarłych (dla tych trzech – również duplikaty), Księgę Bierzmowanych, Księgę Pierwszej Komunii Świętej, Księgę Uroczystego Odnowienia Przyrzeczeń Chrzcielnych, Księgę Cmentarną (księgę osób pochowanych na cmentarzu; księgę grobów; alfabetyczny spis osób pochowanych na cmentarzu) (zob. Instrukcja o cmentarzach parafialnych), Księgę Szkolnej Katechizacji Przedmałżeńskiej, Księgę Zapowiedzi Przedślubnych, Księgę Nawróconych, Księgę Kasową, Księgę Trzeźwości; f. protokoły rozmów przedślubnych, zapowiedzi przedmałżeńskich, chorych, intencji, księgę ogłoszeń duszpasterskich, księgę tytułów własności kościelnej (wraz z dokumentacją dokonywanych alienacji i umowami dzierżawnymi), inwentarzową, rachunkową (wraz z numerem rachunku parafii w banku), obiektów budowlanych; g. kartotekę parafialną, kronikę parafialną; h. umowy o pracę (z organistą, zakrystianem i gospodynią); i. protokoły posiedzeń Parafialnej Rady Duszpasterskiej i Parafialnej Rady Gospodarczej; j. teczkę dokumentów Kurii; k. teczkę protokołów wizytacji dziekańskich; l. dokumenty ubezpieczenia kościoła i obiektów parafialnych; m. stan finansów parafii.

5. Wizytatorzy zwracają szczególną uwagę na: porządek nabożeństw w parafii, formy pracy duszpasterskiej (ruchy, stowarzyszenia), działalność: grup apostołskich i ewangelizacyjnych, ministrantów, lektorów, chóru parafialnego, scholi, koła Caritas, parafialnej poradni rodzinnej, kół różańcowych, biblioteki parafialnej, a także czytelnictwo czasopism katolickich i sposoby informowania katolickich mediów diecezjalnych o najważniejszych wydarzeniach z życia parafialnego.

[...]

10. Wizytację Biskupa w parafii winno poprzedzić przygotowanie, polegające na uświadomieniu wiernym znaczenia wizytacji dla religijno-duszpasterskiego życia parafii, zachęcenie do czynnego włączenia się w przebieg wizytacji oraz do modlitwy o dobre owoce wizytacji pasterskiej. Kilka tygodni przed wizytacją w modlitwie powszechnej oraz podczas nabożeństw parafialnych należy modlić się za wizytującego Biskupa i polecać Bogu przebieg wizytacji.

11. Św. Jan Paweł II w posynodalnej Adhortacji Apostołskiej *Pastores gregis* podkreślił znaczenie wizyty pasterskiej, nazywając ją „autentycznym czasem łaski i szczególnego, a nawet jedyne w swoim rodzaju momentu w zakresie spotkania i dialogu Biskupa z wiernymi”. Dlatego Biskup – dodaje papież – „podczas swojej wizyty pasterskiej w parafii, pozostawiwszy zagadnienia o charakterze administracyjnym innym delegatom, powinien w szczególny sposób zatroszczyć się o spotkania osobiste, poczynając od proboszcza i innych kapłanów. To właśnie w takich chwilach najbardziej zbliża się do swojego ludu w sprawowaniu posługi słowa, uświęcania i pasterskiego przewodzenia, wchodząc w bardziej bezpośredni kontakt z niepokojami i troskami, radościami i oczekiwaniami ludzi, mogąc

ofiarować każdemu słowo nadziei. Biskup powinien wówczas nawiązywać bezpośredni kontakt przede wszystkim z osobami najuboższymi, starszymi i chorymi” (PG 46).

12. Zewnętrzna oprawa uroczystości wizytacyjnej powinna odznaczać się religijnym charakterem, estetyką i umiarem.

13. Na przebieg kanonicznej wizytacji pasterskiej składają się następujące punkty: a. sprawozdanie duszpastersko-gospodarcze księdza proboszcza;

b. spotkanie z rodzicami kapłanów oraz sióstr i braci zakonnych, pochodzących z parafii;

c. spotkanie z katechetami, nauczycielami i uczniami przynajmniej jednej szkoły w parafii;

d. spotkanie z chorymi;

e. spotkanie z grupami parafialnymi;

f. rozmowa z duszpasterzami parafialnymi;

g. rozmowa z proboszczem na temat uwag, zawartych w protokołach przedwizytacyjnych;

h. modlitwa za zmarłych na cmentarzu parafialnym; i. nawiedzenie domów zakonnych na terenie parafii (o ile takie są);

j. zwizytowanie (w miarę możliwości) wszystkich obiektów parafialnych, szczególnie kościoła i kaplic;

k. rozmowa z pracownikami parafialnymi i tymi, którzy proszą o rozmowę (jeżeli zachodzi taka konieczność);

l. uroczysta Eucharystia ingresowa, której przewodniczy Biskup wizytator.

W Mszy Świętej ingresowej, podczas której może być udzielony sakrament bierzmowania, winni brać udział wszyscy kapłani dekanatu.

4.4. Instrukcja regulująca uposażenie pracowników zatrudnionych w instytucjach diecezjalnych, kapelanów i studentów

Fragment (punkty od 3 do 5, od 12 do 14)

3. Pensja pracowników zatrudnionych w instytucjach diecezjalnych zawiera następujące elementy: a. podstawą jest minimalna pensja krajowa; b. doliczane są do niej dodatkowo następujące składniki: – dodatek stażowy, nie wyższy niż 20 % podstawy; – stały dodatek wynoszący 1/10 podstawy; – kwotowy dodatek za stopnie naukowe; – kwotowy dodatek funkcyjny z racji wykonywanych obowiązków; – kwotowy dodatek wynikający z odpowiedzialności służbowej.

4. Wynagrodzenie pracowników pracujących w instytucjach diecezjalnych, zatrudnionych na podstawie innej umowy niż stała, ustalane jest przez pracodawcę indywidualnie bądź według określonej stawki godzinowej, przy zachowaniu i poszanowaniu zasad sprawiedliwej płacy.

5. W szczególnych przypadkach wysokość pensji, po konsultacji z Diecezjalną Radą Ekonomiczną, ustala Biskup Płocki.

[...]

12. Kapłani studiujący na studiach stacjonarnych w Polsce i za granicą otrzymują z kasy Kurii, przez czas trwania studiów, stypendium w wysokości ustalonej indywidualnie z księdzem ekonomem, za akceptacją Biskupa Płockiego.

13. Wysokość stypendium zależna jest od aktualnych opłat w danym Konwiktie Księży Studentów.

14. Zachęca się, by proboszczowie zapraszali studiujących księży na zastępstwa wakacyjne, powierzali im prowadzenie rekolekcji i spełnianie innych posług duszpasterskich.

4.5. Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne

Fragment (punkty od 5 do 6)

5. Podziału ofiar składanych z okazji wizyty kolędowej należy dokonywać następująco: 10 % na Diecezjalny Fundusz Budowy Kościołów, 90 % zaś dzielić następująco: a. w parafiach liczących do 2 000 wiernych 1/4 winna być przeznaczona do kasy parafialnej, 3/4 zaś dla kapłana; b. w parafiach liczących od 2 001 do 3 500 wiernych 1/3 winna być przeznaczona do kasy parafialnej, 2/3 zaś dla kapłana (lub kapłanów); c. w parafiach liczących od 3 501 do 5000 wiernych 1/2 winna być przeznaczona do kasy parafialnej, pozostała część dla kapłanów; d. w parafiach liczących od 5 001 do 10 000 wiernych 2/3 winny być przeznaczone do kasy parafialnej, 1/3 zaś dla kapłanów; e. w parafiach liczących ponad 10 001 wiernych 3/4 winny być przeznaczone do kasy parafialnej, 1/4 zaś dla kapłanów;

6. Podziału części ofiar kolędowych przypadającej dla kapłanów należy dokonywać następująco: całą sumę dzieli się na liczbę kapłanów plus jedna część, którą otrzymuje dodatkowo proboszcz jako dodatek funkcyjny.

LITERATURA

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Częstochowa 2009.

Codex Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli PP. II promulgatus, tekst polski: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallotinum 1988.

Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum concilium” w: Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, Poznań 1967, s. 40 – 85.

Dobra doczesne Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 276 – 289.

Dzieje, organizacja i wspólnota Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 21 – 43.

Instrukcja o cmentarzach parafialnych, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 626 – 632.

Instrukcja o wizytacji kanonicznej, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 537 – 540.

Instrukcja o zarządzaniu kościelnymi dobrami doczesnymi, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 577 – 583.

Instrukcja regulująca uposażenie pracowników zatrudnionych w instytucjach diecezjalnych, kapelanów i studentów, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 586 – 588.

Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 589 – 593.

Regulamin cmentarza katolickiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 688 – 695.

Statut Diecezjalnej Rady Ekonomicznej, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 360 – 361.

Statut Parafialnej Rady Gospodarczej, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 419 – 421.

Troska o materialne dziedzictwo kulturowe Kościoła Płockiego, w: XLIII Synod Diecezji Płockiej, Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego, Płock 2015, s. 289 – 345.